

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunei

Concurs, inserțiuni și taxele de abonament se trimit administrațiunei tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:
Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266

DI V. Stroescu despre noi.

Cu doi ani mai înainte se scrisese în »Tribuna« că în urma legii Apponyane s'au pierdut de tot circa 500 școli românești. Oficialitatea a căutat să liniștească spiritele agitate de aceasta descoperire îngrozitoare. Nu vor fi fost pierdute tocmai 500 de școli, pentru că multe din ele erau numai fictive, precum s'a dovedit ulterior, că în Biharia erau luate la statistică școli cari n'au existat nici când, bagseama cumva să scape de beleaua dării de cult s'a dat, că are școală și nimeni nu s'a mai interesat să vadă acea școală. Cam de asta feliu de școli vor fi fost ele și pe aiurea, prin alte dieceze, așa că nu vom fi pierdut tocmai 500, dar tot se prețuesc la 300 școlile până acum pierdute și viitorul deschide și mai largi spărturi în edificiul școlii române a căror zile le văd numărare pesimiștii. Așa se esplică discuțiunea viuă ce s'a desfășurat în timpul din urmă. Broșuri, articoli de ziare lansează proiecte de salvare pe întrecutele.

Să dea acționarii băncilor din dividendele lor, să dea directorii din tantiemele lor, să se facă asigurării de viață la banca generală de asigurare, în favorul școlilor, mai bine a nimerit-o dl R. Cioflec care ne vine întru ajutor cu idea să facem cooperative ca în România și mai presus de toate ca cele din Bucovina, și din venitul cooperativelor se salvăm școlile, scrie dlui în »Românul«. Sistem Lupu? dle Cioflec. Atunci ajungem tocmai bine în prăpastie. De dat toți ar da din al altuia, dar din al său nimeni nimic, precum vedem la darea excepțională de cult ce s'a eiecat asupra intelectualilor, cari prea cearcă pricină de a nu solvi, de parcă numai preoții și învățătorii au să poarte povara școlilor și în jos și în sus. Până când presa deliberează, școala pier, după vorba romană despre Saguntum.

Primejdia a produs oarecare nervositate în public și valurile acestor nervosități aiung până la cele mai înalte regiuni ale păturilor noastre sociale.

Dl Vasilie Stroescu, Mecenatele zilelor noastre, care și-a rescumpărat în aur dreptul de a vorbi despre soarta școlii românești încă a eșit din tonul domol ce-l caracterizează, la auzul primejdiei

anunțată de Esceleția sa dl nostru Metropolit Ioan Mețian în sinodul arhidiecezan și ia sub critică îngenunchierea noastră în fața tendențelor de statificare a școlilor.

Esceleția Sa anume și-a motivat părerea de a nu investi în noul seminar suma mare de un milion și jumătate care să plănuiește, ci să se mărginească la adaptarea seminarului de astăzi cu circa 250.000 cor., cu declarația ministrului ungar de culte și instrucțiune publică, că se lucrează în minister la statificarea institutelor pedagogice și atunci, rămânem de pagubă cu noul seminar, care va avea să găzduiască numai pe clerici. Dl Stroescu impută Esceleției Sale prea mare îngăduință față de agresiunea guvernului, am putea zice abdicatie.

În interesul adevărului trebuie să constatăm, că Esceleția Sa și-a exprimat numai îngrijirile, dar pe cât îl cunoaștem doar este cel din urmă care ar renunța de bună voie la școlile românești, și n'ar rezista din toate puterile sale.

Dacă Esceleția Sa are convingerea că nu e oportun a se clădi noul seminar conform votului majorității sinodului, s'a respectat din partea sinodului prin admiterea adaptării temporale a seminarului. Credem că însuși Esceleția Sa își va schimba părerea cu vremea și va sfinți însuși piatra fundamentală a marelui seminar, pe locul contemplat de sinod aflat și de noi potrivit, am putea zice indispensabil la o instituție mare cum e seminarul, dar în proporții mai mici, dacă nu se ajung paralele. E o deosebire de păreri și fiecare își are drept la părerile sale așa și Esceleția Sa, la care nu încape nici o umbră de reacredință.

Aceasta este însă o chestiune locală care va și rămâne localizată. Domnul Vasilie Stroescu însă a trecut în critica sa limitele locale și a atins misiunea clerului și a bisericii în accente streine de starea faptelor istorice. Un lucru espicabil în lumina în care vede dl Stroescu lucrurile din afară, prin ce vrem iarăș să zicem că și-a exprimat convingerea sa pe care noi am vrea să o schimbăm în altă convingere congruentă cu realitatea vieții noastre naționale. Și aceasta ne-o impune datoria cu atât ca mai ales, căci părerile dsale ușor pot acredita sentimentul anticlerical și antibisericesc produs în sufletele unor intelectuali

de ai noștri, saturați și altfel de influințele educației străine, care nu vede bucuros dreptul câștigat al clerului și a bisericii, la titlul de conducător natural al poporului și vor exploata în mod nedorit de dl Stroescu sentința dsale din rea informație adusă asupra clerului și a bisericii. Dl Stroescu anume zice în Nr. 105 »Românul« din Arad:

»Se zice că românii s'au conservat, mulțămîta legii lor. Nu, nu-i adevărat! Asta-i o invențiune a popilor ca să-și arate meritele și vrednicia lor. Dar vrednicia lor și-au manifestat-o prin desbinarea unei însemnate părți de români, — la unire, ce au făcut-o nu din convingere, ci din interese meschine, materiale. Poporul și chiar preoții nu s'au ales cu nimica, numai cu desbinarea dela trunchiul comun. În câștig au rămas numai prelații, cari au primit dotațiuni fonciare pentru activitatea lor patriotică, națională!

»Legea îi cosmopolită, nu cunoaște națiuni. Înaintea ei nu-i nici elin, nici iudei, numai creștini, cari trebuie să formeze un singur trup. Dacă ar fi fost pe lege, n'ar fi rămas urmă de român pe meleagurile, pe care trăește mii de ani, s'ar fi contopit cu conviețuitorii lor — slavi. Dar fiind la limba lor, nu că nu și-au pierdut naționalitatea dar au desnaționalizat toate popoarele de o lege cu dânșii, cu cari au viețuit împreună. O parte de români, uniții, au părăsit legea veche, și totuși au rămas români adevărați și chiar legea schimbată o numesc — lege românească, fiindcă ei se cunosc de români. În Turcia sunt aromâni mohamedani și rămân totuși români. În Rusia, nu vorbesc de Basarabia, acolo n'au cu cine se amestecă, dar sunt români emigrați de sute de ani, cam lângă Caricow. Două sute de ani în urmă, cu Cantemir, au emigrat la 1000 moldoveni. Petru cel Mare li-a dat locuri pe acolo. Mulți din ei s'au reîntors în țară, dar aceia cari au rămas, încunjurați de oameni de o lege cu dânșii, și-au păstrat limba. Înaintea lui Cantemir, pe vremea lui Duca-Vodă, moldoveni au emigrat și s'au așezat în Podolia, provincia Chersonului, și-s neschimbați până în ziua de astăzi.

»Legea a făcut totul, ca să desnaționalizeze pe români. Multe sute de ani serviciul divin se oficia în limbă străină. Limba română se socotea ca profană, nedemnă ca în ea să mărească pe Dumnezeu. Fiindcă numai clerul era cult, și limba oficioasă era străină și totuși românii nu și-au dat limba lor. De prin veacuri poporul român a fost cel mai asuprit popor din lume. Câte litve n'au ocupat și n'au trecut prin țara lor! S'au lipit pământului, s'au făcut luntre și punte și nu s'au dat eșiți din locurile care odată le-au ocupat. Alții au trecut peste dânșii, ei toate le-au suferit toate le-au răbdă, — au rămas: apa trece, pietrele rămân.

»Istoricii străini se miră cum au putut românii suporta atâtea asupriri și cum de au rezistat. Cel mai necăjit popor din lume, necazul și nefericirea lui și-a vărsat-o în strigarea către Dumnezeu: — Doamne, nu da omului, pe cât poate răbdă! Nici un popor din lume nu s'a adresat către Dumnezeu cu asemenea rugare.

»Toată viața era dat numai cu nevoi, nici de un bine nu știă, era cu neputință să mai spere în alt viitoriu, de o viață mai bună nici înțelegere nu avea, atâta se ruga bunului Dzeu, că de va fi certat, apoi numai nu într'atâta cât poate răbdă. Strigarea a eșit din adâncul sufletului istovit de necazuri și suferinți.

»Dar orice răbdare are margini și să nu dea Dumnezeu, prin nedreptăți și privațiuni, să fie adus la marginea răbdărei, că resbunarea va fi cu atât mai grozavă, cu cât răbdarea lui a fost mai încercată. Asta trebuie s'o înțeleagă, și socot că o înțeleg apăsătorii neamului românesc.

Va să zică dl Stroescu își întemeiază contestarea adevărului istoric, că credința strămoșească a conservat naționalitatea română, pe desbinarea neamului românesc în două confesiuni, manoperată de preoțime din interese afirmative meschine, materiale. Dar e greșită premisa că »unirea« ar fi răsărit din sinul bisericii. Unirea n'are de a face nimic cu credința, ia a fost un act diplomatic al Vienei de a despărți elementul românesc din monarhie de românismul ortodox de peste munți și de slavism. Pentru dovedirea acestei adevărate premise avem documente neîndoioase cari în curând vor vedea lumină. Oficina diplomatică din Viena și-a acapărat pe Atanasie ca firmă, — unde nu se află trădător? — celelalte le-a făcut iezuiții sub oblăduirea puterii de stat, prin falsificarea actului original de unire și înjugarea unei părți a poporului nostru la unire, pe cale silnică. Nu preoțimea poartă dar vina desbinării, ci răpirea venită din afară. Noi am avut numai partea martiriului în lupta de apărare a credinței strămoșești.

Legea nu e cosmopolită, ci universală. Ia profesază aceeaș credință și morală pentru toate popoarele, dar nu numai că ar atinge caracterul național al popoarelor ci din contră prin instituțiuni canonice asigură caracterul național al bisericilor, dispunând ca fiecare națiune să-și aibă pe metropolitul său și să se roage lui Dzeu în limba sa. Așa și este organizată biserica orientală după națiuni cu jurisdicție autonomă. Da, în chestie de credință și morală ia nu cunoaște »nici elin, nici iudeu, numai creștin«, cari într'un chip adorează pe Dumnezeu, dar acesta cult intern nu absoarbe și limba cultului estern. Făcând aceasta distincție între cultul intern

și cultul estern, vom află că dl Stroescu în lipsa acestei distincții a ajuns la fatala concluziune.

Tenacitatea poporului românesc în alipirea de limba strămoșească e o virtute română care a ușurat misiunea națională a bisericii, dar va admite dl Stroescu că unde n'a fost ea susținută prin biserică cum sunt cazurile aduse de dânsul, bunăoară la Mohamedani, nu mai e atât de curată ca cea susținută de biserică și e gata de a trece cu totul. Unitatea limbei s'a susținut prin limba bisericească.

Incerările de desnaționalizare nici când n'au eșit din sinul bisericii române, ci ele s'au făcut din afară din partea ierarhiei streine ce s'a înstăpânit asupra bisericii noastre, bunăoară la noi sârbii, contra cărora preoții noștri au purtat o luptă eroică până când a scuturat jugul strein de pe umerii noștri. Putem dar rectifică teza, că »legea a făcut totul ca să desnaționalizeze pe români« în următoarele: clerul român a purtat lupta eroică contra desnaționalizării poporului românesc, un adevăr istoric pe care V. A. Urechia îl exprimă așa: »Cine având ocaziune a resfoi paginile istoriei noastre, n'a văzut cu inima plină de recunoștință, ce datorește Bisericii naționalitatea română. Națiunea română amintește cu iubire că biserica a fost cimentul reînchegător al româniei și că biserica a conservat în jurul ei poporul, când el eră risipit politicește«. (Albumul Macedo-Român București 1888). Aceste nu sunt laudele popilor de a-și arată vredniciile lor, ci constatările istorice ale unui savant lipsit de orice calitate popească.

Recunoaștem că partea aceasta a istoriei noastre a fost mai puțin prelucrată și așa purtăm și noi vina aparenței ce a sedus pe dl Stroescu. E rândul nostru a scrie istoria documentată a bisericii naționale ortodoxe, care va face lumină asupra martiriului fără seamăn al clerului ortodox român în lupta pentru limba strămoșească.

Poate vom mai fi slăbit din virtuțile preotului român, noi cei ce îndurăm astăzi greul luptei pentru biserică și neam. Faceți-ne mai buni prin criticile voastre dacă greșim, și ne săriți întru ajutor de ne vedeți slăbiți, dați-ne și la o parte dacă nu suntem buni și ne înlocuiți cu alții mai vrednici, numai trecutul nu ni-l luați, căci acela este rescumpărat prin scump sângele înaintașilor noștri. E sfânt tipul preotului român al trecutului, așa și trebuie el să rămână. Noi ne rugăm lui Dzeu să ne facă vrednici de înaintașii noștri.

Nota disonantă ce ne-a provocat la aceasta scriere înse nu slăbește simțul de recunoștință și adâncă venerațiune față de dl Stroescu binefăcătorul școalei românești. Vom căută să-l convingem că legea românească a fost, este și va fi isvorul de viață dădător al neamului românesc.

Protocol

despre ședințele Sinodului dparhial din dieceza gr.-ort. română a Aradului, ținute în sesiunea ordinară a anului 1913.

Ședința VI.

S'a ținut în 25 aprilie (8 maiu) 1913 la orele 10 a. m.

Președinte: P. S. Sa Domnul Episcop diecezan Ioan I. Papp. Notar: Iuliu Bodea.

Nr. 80. Se citesc protocoalele ședințelor IV-a și a V-a și: se verifică.

Nr. 81. Prezidiul prezintă următoarea propunere a deputatului Iuliu Groșorean:

Sinodul invită Consistoriul din Arad a remonstra la guvern cerând, ca toate ordinațiunile, ce privesc școala și biserica să se comunice respectivelor parohii numai pe calea autorităților bisericești.

Această propunere declarându-se de urgentă se primește.

Nr. 82. Deputatul dr. Iuliu Marșieu adresează prezidiului următoarea interpelare:

„Preasfințite Domnule Episcop“.

Din raportul general al Consistoriului plenar din Oradea-mare Veneratul Sinod eparhial a putut află, că la acel Consistor în cursul anului 1912 au fost aplicați 2 funcționari, „referenți ajutători“, cum îi numește greșit raportul de sub întrebare.

Se zvonește că acești funcționari au fost instituiți fără știrea și încuviințarea P. S. Voastre, carele ca Episcop consacrat pentru eparhia întreagă a Aradului sunteți, conform dispozițiilor Statutului-Organic și în special conform §-lui 111 al acestui Statut, capul și conducătorul autorizat atât al Consistoriului din Arad, cât și al celui din Oradea-mare și astfel răspunzător înaintea oamenilor și a lui Dumnezeu de soarta eparhiei administrate prin consistoarele din Arad și Oradea-mare și cu atât mai vârtos, cu cât, dupăcum se zice, P. S. Ta Te-ai și introdus la timpul său și ai prezidat o ședință plenară a acestui din urmă Consistor.

Pe de altă parte însă se zvonește și aceea, că unul din acei doi funcționari și anume cel aplicat la rezortul senatului școlar din Oradea-mare nu numai că ar fi de confesiune greco-catolică și nici până astăzi nu ar fi trecut deplin legal la confesiunea noastră, dar nici nu ar îndeplini condițiunile ce trebuie să se ceară conform §-lui 6 al Statutului-Organic chiar și dela cel din urmă membru al oricărui sinod parohial, deoarece acelui funcționar, se zice, că prin sentința forurilor competente i-s'a sistat dreptul de avocat pentru grave delictе.

Se susține mai departe și este chiar de notorietate publică faptul, că al doilea dintre

funcționarii de sub întrebare și anume cel aplicat la rezortul epitropesc al Consistoriului din Oradea-mare, profesează credinți eretice, cari stau în contradicție flagrantă cu dogmele sfintei noastre biserici.

Cele expuse aici, fără o motivare mai estinsă, chiar prin conținutul lor faptic, mă îndreptățesc a adresa P. S. Voastre atât ca președinte al acestui sinod eparhial, cât și ca președinte al Consistoarelor din Arad și Oradea-mare următoarea interpelare:

1. Aplicarea așa numiților „referenți ajutători” la senatul școlar și cel epitropesc al Consistoriului din Oradea-mare s'a făcut ori nu cu știrea și încuviințarea P. S. Voastre ca capul firesc al eparhiei?

2. Aveți P. S. Voastră cunoștință despre aceea, că unul dintre acei „referenți ajutători”, anume cel aplicat la senatul școlar pe de o parte aparține legalicește și astăzi bisericii gr. catolice, pe de altă parte dânsul în urma trecutului său nici nu poate fi aplicat în funcțiuni bisericești, din cari ar avea să fie pildă bună și îndrumătoare tagmei învățătoarești, iară celalalt și anume cel aplicat la senatul epitropesc profesează credinți eretice, contrare sfintei noastre biserici?

3. Dacă P. S. Voastră despre toate acestea nu aveți cunoștință, sunteți ori ba dispuși a cerceta acestea afaceri și a vă procura informațiuni pozitive asupra lor?

4. Intrucât s'ar adevăra pe de o parte, că funcționarii desub întrebare au fost aplicați fără știrea și consentimentul P. S. Voastre, pe de altă parte s'ar adevăra, că unul dintre acei funcționari ar fi încă de altă confesiune și ar avea un trecut pătat, iar celalalt ar profesă credinți contrare dogmelor sfintei noastre biserici, — ce dispoziții veți lua P. S. Voastră, pentruca să se respecte în eparhia Aradului ordinea legală și disciplina și să se depărteze din funcțiunile consistoriale oamenii pătați și cei eretici?”

P. S. Sa Domnul Episcop președinte răspunde următoarele:

Ad. 1. „Despre aplicarea unor referenți ajutători la senatul școlar și cel epitropesc al Consistoriului din Oradea-mare nu am avut și nu am nici o cunoștință oficială, pentrucă cea aplicare nu s'a făcut cu știrea și încuviințarea mea.

Ad. 2. Nu am cunoștință nici despre aceea, că unul dintre cei aplicați și anume cel aplicat la senatul școlar ar aparține legalicește și astăzi bisericii greco-catolice, precum nu știu nici despre aceea, că respectivul funcționar ar avea un trecut, care l-ar împedeca a ocupa funcțiuni la Consistoarele noastre.

Ad. 3. Nu am cunoștință nici despre aceea, că funcționarul aplicat la senatul epitropesc al Consistoriului dela Oradea-mare ar profesă credință contrară dogmelor sfintei noastre biserici.

Ad. 4. Voiu dispune a se cerceta însă toate acestea afaceri, îmi voiu procura informațiuni pozitive asupra lor și voiu lua dispozițiunile, cari se vor arăta necesare în temeiul rezultatului cercetării, ce voiu efeptui”.

Atât deputatul interpelant, cât și sinodul ia la cunoștință răspunsul P. S. Sale.

Nr. 83. Prezidiul prezintă următoarea propunere a deputatului Petru Băran: „Comunele parohiale să fie obligate a solvi fiecărui învățător 6 cor. la zi pe durata ședințelor de despărțăminte și a adunărilor generale învățătoarești din fiecare an, precum și spesele de călătorie cl. II”.

Se transpune Consistoarelor din Arad și Oradea-mare spre competență rezolvire.

Nr. 84. La cererea adunării generale a preoțimei diecezane, recomandată și de P. S. Sa părintele Episcop diecezan Ioan I. Papp:

Sinodul încuviințează, ca termenul de 1 octombrie 1912 satorit prin §-ii 9 și 48 din Statute pentru achitarea taxelor restante după statutele vechi, precum și a taxei fundamentale și a celor anuale după statutele nouă să se prelungească și prin aceasta se și prelungește până la 1 octombrie 1914, cu obligamentul însă, ca restanțierii să plătească interese de 5% după sumele restante.

Nr. 85. Comisiunea organizătoare prin raportorul său Nicolae Zigre prezintă proiectul Regulamentului de administrare pentru fundațiunile din Oradea și Beiuș, întemeiate de feritul Nicolae Zsiga:

Sinodul aprobă regulamentul de sub întrebare pentru senatul administrativ al fundațiunii Zsiga din Oradea-mare cu următoarele modificări propuse de senatul fundațional, respective de comitetul parohial din Beiuș:

Punctul h) se înlocuește prin textul următor: „Examinează și cenzurează socoțile fundațiunii, le prevede cu clauzula de ratificare, și împreună cu documentele aparținătoare le înaintează până la 1 noiembrie a fiecărui an Consistoriului eparhial gr. or. român din Oradea-mare. — Consistoriul cenzurându-le din partea sa, în cazul că le-ar afla mance sau defectuoase le restituie spre corectare și întregire, iar aflându-le corecte și neexceptabile le prevede cu clauzula de aprobare, votează senatului absolutiu și dispune publicarea rezultatului în două organe de publicitate românești. În sfârșit Consistoriul face raport separat și Sinodului eparhial în fiecare an subștețnând deodată cu raportul și socoțile”.

Punctul 2 alinea a doua va avea textul următor: „Despre întratele și eșitele fundațiunii, conduce un jurnal de cassă. Păstrează valorile fundațiunii separat în cassă de fier. După finea anului școlastic, la 31 iulie încheie conturile fundațiunii, pregătește socoțile și instruate cu documentele recerute le prezentează senatului fundațiunii în termen de o lună adecă până la 31 august”.

Din partea I punct 3. lit. b) pasagiul din urmă: „spre care scop din an în an delegă un membru din sinul său” — rămâne afară.

În Regulamentul pentru administrarea fundațiunii Zsiga din Beiuș p. 1. lit. a) la fine se mai adaugă: „Manipulantul tot la 3 luni face raport comitetului parohial”. La punctul 1. lit. d) se primește următoarea stilizare: „După încheierea anului școlar și până la 1/14 iulie comitetul parohial înaintând cererile și testimoniile școlare ale ștendiștilor raportează senatului fundațional din Oradea-mare cu privire la numărul ștendiștilor vechi și a locurilor vacante pentru anul următor. Totodată face propunere relativ la acordarea și pe viitor a ștendiștilor foștilor ștendiști”.

La p. 3. după cuvintele „ștendiștii fundațiunii” se adaugă cuvintele „de regulă”.

La punctul 4. lit. b) după cuvântul „materială” se adaugă cuvintele „și socială”.

În colo regulamentul se primește neschimbat și se decide a se tipări în protocolul sinodal.

Nr. 86. Urmează la ordinea zilei referada comisiunii epitropești prin raportorul său dr. Aurel Lazar cu privire la cererea Consistoriului gr. or. român din Oradea-mare pentru cvota pretinsă din venitele anuale ale fondurilor comune: bisericesc, cultural și din fondul școlar și auctă:

Cererea de sub întrebare se transpune Consistoriului din Arad spre a-și face reflexiunile și a prezenta la proxima sesiune sinodală propunere corectă în cauză.

Nr. 87. Tot comisiunea epitropească prin acelaș raportor al său propune încuviințarea rugării catihetului din Beiuș Moise Popovici pentru acordarea relutului de cortel:

Sinodul încuviințează rugarea și acordă aceluși catihet relut de cortel 600 cor. cu începere dela 1 ianuarie 1913 în sarcina bugetului Consistoriului din Arad.

Nr. 88. Cererea aceluși catihet pentru aranjarea unei sale de catehizare:

Se declară de rezolvită prin concluzul luat în privința adaptărilor la internatul diecezan din Beiuș.

Nr. 89. Aceeași comisiune prin raportorul dr. Aurel Lazar raportează asupra bugetului Consistoriului din Arad pe anul 1913 și la propunerea comisiunii:

Bugetul propus se votează cu adausul, că pentru catihetul din Beiuș să se mai susceapă 600 cor. sub titlul „relut de cvartir pentru catihetul din Beiuș”, iar rubrica exmisiunilor senatului bisericesc să se urce dela 1800 la 2000 cor. plus 1000 cor. la dispoziția P. S. Sale Domnului Episcop diecezan Ioan I. Papp pentru vizitațiuni canonice fără socoată.

Bugetul astfel întregit se stabilește precum urmează:

Bugetul

Consistoriului gr. or. român din Arad pe anul 1913.

A) Venite (acoperire).

a) Ordinare.	1912.	1913.
1. Bani gata rămași la 31 decembrie 1912 .	10.123·61	4952·46

2. Ajutor dela stat pe anul 1912	28.820·—	28.820·—
3. Ajutor dela stat restant din anul 1912	—·—	8.920·—
4. Contribuirea 6 fileri de suflet	20.000·—	20.000·—
5. 60% din venitul fondului bis. cler.	26.325·72	27.308·52
6. 60% din venitul fondului școlar-prep.	4182·12	4635·60
7. Taxa de 1 cor. dela cununii	1.700·—	1700·—
8. Cvota 10% spese de admin. din venitul curat al fondurilor și fundațiunilor	26.630·95	29.084·50
9. Din venitul sesiilor reduse pentru acop. parțială a retribuției protopresbiterilor	10.200·—	10.200·—
10. Spesele biroului sinodal dela deputați	200·—	200·—
11. Cvota $\frac{3}{5}$ din venitul fondului pentru promovarea culturai religioase	1527·76	1558·44
12. Didactru dela teologi și pedagogi	2500·—	2500·—
b) Extraordinare.		
13. Dela fondul de asigurare conform Ș-ului 14 reg. 1899	2289·54	2051·97
14. Din venitul curat al librăriei diecezane	1789·05	693·09
15. Dela fund. Paffy conf. reg. p. 3 lit. e)	544·63	480·60
16. Taxe de examene, întărire și strămutare dela preoți	1.000·—	1.000·—
17. Contribuire diecezană conf. concluzului sinodal Nr. 78 din 1912	—·—	11.000·—
Total:		138.833·98 156·105·18

B) Spese.

I: Senatul bisericesc.

a) Ordinare.

1. Asesorului ordinar: salar	3.000·—	3.000·—
adaus personal	600·—	600·—
relut de cvartir	800·—	800·—
2. Directorului instit. teologic pedag. salar fundam.	2.600·—	2.600·—
retribuțiune direcțională	400·—	400·—
6 cvincven. à 200 cor.	1.200·—	1.200·—

relut de cvartir (300 cortel în natură)	500.—	500.—	relut de cortel	600.—	600.—
3. La 3 profesori de teologie: salar fund. à 2600 cor.	7 800.—	7.800.—	3. Profesorilor preparandiei salar fundamental la 4 inși à 2600 și la 1 à 2200 unui profesor 6 cvincvenale à 200 cor.	12.600.—	12.600.—
la unul 1 cvincvenal retrograd dela 1 sept. 1905—1 sept. 1910 aceluiași 2 cvincvenale retrograde dela 1 sept. 1910—1 ian. 1912	—.—	1.000.—	unui profesor 2 cvincvenale à 200 cor.	1.200.—	1.200.—
la 2 inși 2 cvincvenale à 200 pe 1913	800.—	800.—	relut de cortel la 4 profesor à 800 cor.	200.—	400.—
la toți trei relut de cortel à 800 cor.	2.400.—	2.400.—	relut de cortel la 1 profesor à 600 cor.	3.200.—	3.200.—
4. Profesorului de cant și muzică: salar fundamental	2.200.—	2.200.—	4. Profesorului de desen și caligrafie: salar	1.600.—	1.600.—
2 cvincv. à 200 cor.	400.—	800.—	relut de cortel	400.—	400.—
relut de cortel	600.—	600.—	5. Onorar profesorului de igienă	1.200.—	1.200.—
5. Contribuire la bugetul mitropolitan	300.—	300.—	6. Înv. dela școala de aplicație: salar	1.200.—	1.200.—
6. Ajutoare de caritate	300.—	300.—	relut de cortel	420.—	420.—
7. Retrib. celor 11 protopopi din districtul Consist. din Arad pentru ședulele dela cununii	6.600.—	6600.—	7. Susținerea alumneală	6.000.—	6.000.—
8. Retrib. celor 6 protopopi din districtul Consist. dela Oradea-mare pentru ședulele dela cununii	3.600.—	3.600.—	8. Retribuția propunătorului lucrului de mână „șlōpd“	560.—	800.—
b) Extraordinare.			9. Recvizite de învățământ la pedagogie	1.000.—	1.000.—
9. Premii de oratorie și cântare la institutul pedagogic-teologic	—.—	300	10. Recvizite de scris și spese direcționale	200.—	200.—
10. Diurne și spese de excursiuni	1.800.—	2000.—	11. Remunerațiunea catihetilor	7.000.—	7.000.—
11. La dispoziția P. S. Sale Domnului Episcop diecezan Ioan I. Papp (fără socoată)	—.—	1000.—	12. Relut de cortel catihetului din Beiuș	—.—	600.—
12. Ajutoare bisericilor sărace	—.—	1.500.—	13. Retribuția alor 11 protopopi din districtul Consistoriului din Arad pentru inspecțiunea școlară à 400 cor.	4.400.—	4.400.—
13. Spese neprevăzute	400.—	400.—	b) Extraordinare.		
Total: 36.300.—		40.833'33	14. Diurne și spese de emisiuni și inspecțiuni	2.000.—	2.000.—
II. Senatul școlar.			15. Ajutoare culturale	3.000.—	3.000.—
a) Ordinare.			16. La fondul pentru sala de gimnastică la preparandie	5.000.—	5.000.—
1. Asesorului ordinar: salar	3.000.—	3.000.—	17. Pentru lucrările monografiei institutului pedagogic	—.—	1.800.—
adaus personal	600.—	600.—	18. Spese neprevăzute	400.—	400.—
relut de cortel	800.—	800.—	De tot: 59.580 62.420.—		
2. Referentului revizor școlar: salar	2.400.—	2.400.—	III. Senatul episcopesc.		
			a) Ordinare.		
			1. Asesorului ordinar: salar	3.000.—	3.000.—

adaus personal . . .	600.—	600.—
relut de cortel . . .	800.—	800.—
2. Secretarului Consistorial: salar . . .	3.000.—	3.000.—
adaus personal . . .	800.—	800.—
relut de cortel . . .	800.—	800.—
3. Controlorului contabil: salar . . .	3.000.—	3.000.—
adaus personal . . .	600.—	600.—
relut de cortel . . .	800.—	800.—
4. Cassarului consistorial: salar . . .	3.000.—	2.600.—
adaus personal . . .	600.—	—
relut de cortel . . .	800.—	800.—
5. Referentului ajutător: salar . . .	2.200.—	2.200.—
relut de cortel . . .	600.—	600.—
6. Ajutorului contabil: salar . . .	2.200.—	2.200.—
adaus personal . . .	200.—	200.—
relut de cortel . . .	600.—	600.—
7. Salarul unui funcționar la senatul epitropesc . . .	1.600.—	1.600.—
8. Onor. fiscului consistorial . . .	2.000.—	2.000.—
9. Onorarul esactorului consistorial . . .	800.—	—
10. Archivarului consistorial: salar . . .	2.200.—	2.200.—
relut de cvartir . . .	600.—	600.—
11. Dotarea canceliștilor	5.000.—	5.000.—
12. Simbria servitorului de cancelarie . . .	864.—	864.—
13. Incălzitul și lumina- tul localurilor con- sistoriale	1.300.—	1.300.—
14. Recvizite de scris, mobile și porto . . .	1.600.—	1.600.—
15. Tipărituri p. Con- sistor	2.000.—	2.000.—
16. Contribuțiune și ec- vivalent	100.—	100.—
17. Taxa de asigurare, canalizare și conzum de apă	300.—	300.—
18. Diurne și viatic de- putaților sinodali . . .	2.800.—	3.000.—
19. Diurne și viatic de- putaților congresuali	3.000.—	3.000.—
20. Diurne și viatic la comisiuni și excu- siuni	200.—	200.—
21. Subvenția vād. Milca Bodea	96.—	96.—

b) **Extraordinare.**

22. Cvota pentru depu- rarea împrumutului gimnaziului din Brad	400.—	400.—
23. Șpese neprevăzute . . .	400.—	400.—
24. Dotarea fondului de penziune pentru pro- fesorii institutului teo- logic-pedagogic și a funcționarilor Consi- storului din Arad . . .	6.000.—	6.000.—
De tot:	54.860.—	53.260.—

Recapitulare.

I. Senatul bisericesc . . .	36.300.—	40.833.—
II. Senatul școlar	59.580.—	62.420.—
III. Senatul epitropesc . . .	54.860.—	53.260.—
Suma cheltuielilor:	150.740	156.513.33

Bilanț.

A) Venite (acoperire) . . .	138.833.85	156.105.18
B) Șpese	150.740.—	156.513.33
Deficit	11.906.15	408.15

care se va acoperi din economiile anului 1913.

Nr. 90. Aceeași comisiune epitropescă prin raportorul său dr. Aurel Lazar referă *proiectul de buget al Consistorului din Oradea-mare* și asupra acestui proiect, Sinodul decide următoarele:

La rubrica „Venite” punctul 1 „Deficitul din 1911: 2739 cor. 27 fil.” și punctul 2 „Deficitul din 1912: 6775 cor. 83 fil.” se elimină, punctul 5 „Retribuțiunea protopopilor: 6000 cor.” se schimbă astfel: „Retribuțiunea protopopilor titulo rebonificare pentru ședulele dela cununii din fondul preoțesc: 3600 cor.”; punctele 6 „Cvota $\frac{2}{5}$ din fondurile comune: 4000 cor., 11 „Remunerarea revizorului școlar 800 cor.” 15 „Cvota $\frac{2}{5}$ din venitele fondurilor comune pe 1912: 4000 cor.” 17 „Remunerațiunea revizorului școlar pe 1912: 800 cor.” se elimină.

La titlul *șpese* și anume la *senatul bisericesc*: punctul 3 „Bani de cvartir acestuia (asesor bisericesc)” în loc de 900 cor. se votează numai 800 cor. — la *senatul școlar*: punctele 1 „Salarul ref. școlar 3500 cor. și 2 „Bani de cvartir acestuia: 900 cor.” se elimină, punctul 5 „Remunerațiunea revizorului școlar 2400 cor.” se schimbă astfel: „Revizorului școlar remunerațiune: 800 cor. — Aceluiaș pausal: 1200 cor.” — la *senatul epitropesc*: punctul 2 „Bani de cvartir acestuia (secretar cons.)” în loc de 900 cor. se votează numai 800 cor., punctul 3 „Salariul referentului epitropesc: 3500 cor.” se schimbă astfel: „Remunerațiune funcționarului ajutător 2800 cor.” punctul 4 „Bani de cvartir acestuia (funcționar ajutător): 900 cor.” se elimină, la punctul 6 „Bani de cvartir acestuia (actuar)” se votează 600 cor. în loc de 800 cor., la punctul 7 „Onorar fiscului” se votează 1000 cor. în loc de 1200 cor.; punctul 10 „Onorar fizicului 300 cor.” punctul 22 „Diurne și viatic deputaților sinodali pe 1912: 1506 cor. 40 fil.” punctul 27 „Per-

centuațiunea după casa cumpărată: 3780 cor., precum și punctul 28 „tasul II și III din 1911: 447 cor. 22 fil“ se eliminază.

Astfel bugetul Consistorului gr. or. român din Oradea-mare pe anul 1913 se stabilește precum urmează:

Bugetul

Consistorului gr.-or. român din Oradea-mare pe anul 1913.

A) Venite.	A fost în a. 1912	S'a votat pen-tru a. 1913
a) ordinare.		
1. Ajutorul dela stat	29000.—	29000.—
2. Competința sidoxială	1200.—	1200.—
3. Retribuțiunea protop. titulo rebonif. pentru ședulele dela cununii din fondul preoțesc	3600.—	3600.—
4. Contribuiri eparhiale	6000.—	8000.—
5. Taxă de 1 cor. dela cununii	200.—	163.—
6. 10% spese de administrare dela fonduri	276.—	300.—
7. Cvota din venitul fondului de asigurare	1960.—	1960.—
8. Venite neprevăzute	60.—	100.—
9. Cvota $\frac{2}{5}$ din fondul cultural comun	1000 80	1000 80
b) extraordinare.		
10. Rata a II-a din fondul preoțesc pentru retribuțiunea protopopilor pe 1912	—.—	1800.—
11. Cvota din fondul de asigurare pe anul 1912	—.—	1960.—
12. Jumătate din cvota $\frac{2}{5}$ din fondul cultural comun pe 1912	—.—	500 80
Suma	43296 80	49584 60

B) Spese.

I. Senatul bisericesc.

1. Salariul vicariului	10000.—	10000.—
2. Salariul asesorului referent bisericesc	3500.—	3500.—
3. Bani de cvartir aceluiaș asesor	500.—	800.—
4. Retribuțiunea protopopilor și ca inspectori	6000.—	6000.—
5. Defensorului matrimonial onorar	—.—	200.—
6. Spese neprevăzute	200.—	200.—
Suma	20200.—	20700.—

II. Senatul școlar.

1. Remunerațiunea catihetilor	600.—	800.—
2. Remunerațiunea catihetului Vasilie Popovici din Orade	400.—	400.—

3. Revizorului școlar: remunerațiune	800.—	800.—
4. Paușal aceluiași cu îndatorire de a da socoată	—.—	1200.—
5. Ajutorarea școalelor	—.—	1500.—
6. Spese de călătorii în afaceri școlare	200.—	200.—
Suma	2000.—	4900.—

III. Senatul epitropesc.

1. Salariul secretar. consistorial	3500.—	3500.—
2. Aceluiași bani de cortel	500.—	800.—
3. Funcționarului ajutător la senatul epitrop.	3500.—	2800.—
4. Salariul actuarului	2400.—	2400.—
5. Bani de cortel aceluiași	400.—	600.—
6. Onorar fiscului	1000.—	1000.—
7. Onorar cassarului	400.—	400.—
8. Onorar controlorului	200.—	400.—
9. Salar pentru un cancelist	1200.—	1200.—
10. Pentru doi scriitori	1320.—	1400.—
11. Simbria servitorului	600.—	600.—
12. Lemne pentru încălzit	400.—	500.—
13. Pentru luminat	60.—	60.—
14. Recvizite pentru cancelarie	200.—	300.—
15. Instruirea cancelariei	200.—	200.—
16. Contribuție și equivalent	450.—	1200.—
17. Tipărituri p. Consistor	600.—	600.—
18. Competința sidoxială	1200.—	1200.—
19. Spese de călătorii în afaceri epitropești	100.—	100.—
20. Diurne și viatic deputaților sinodali	1200.—	1500.—
21. Conservarea edificiului	400.—	1200.—
22. Restituirea anticipației din ajutorul de stat pe 1911	6000.—	6000.—
23. Spese neprevăzute	300.—	300.—
24. Diferiți alți bani	—.—	500.—
Suma	26130.—	21760.—

Recapitulare:

I. Senatul bisericesc	20200.—	20700.—
II. „ școlar	2000.—	4900.—
III. „ epitropesc	26130.—	27760.—
Suma	50130.—	53360.—

Bilanț.

A) Venite (acoperire)	43296 80	49584 60
B) Spese	50130.—	53360.—
Deficit	6833 20	3775 40

Nr. 91, Urmează referada comisiunei bugetare, carea prin referentul său dr. Demetriu

Mangra referează asupra cheltuielilor împreună cu acest sinod și la propunerea comisiei acesteia cheltuieli se stabilesc în modul următor:

I. Pentru deputații din districtul Consistorului aradan:

- a) diurne . . . . Cor. 2150.—
b) cheltuieli de călătorie „ 256·20
de tot . Cor. 2506·20

II. Pentru deputații districtului orădan:

- a) diurne . . . . Cor. 920.—
b) cheltuieli de călătorie „ 308·80
de tot . Cor. 1228·80

care sume se aseamănă la casa Consistorului din Arad și anume pentru deputații din districtul aradan în sarcina bugetului propriu, iar pentru deputații din districtul orădan ca anticipație în contul cvotei ce Consistorul din Oradea are să o primească din fondurile diecezane conform bugetului.

Nr. 92. Pentru verificarea protocolului acestei ședințe:

se desemnează deputații sinodali, locuitori în Arad și biroul.

Cu acestea fiind terminate agendele sinodale pentru sesiunea sinodală P. S. Sa Domnul Episcop președinte adresează prezenților următoarele cuvinte de despărțire:

„*Venerabile Sinod!*”

Am terminat și agendele acestei sesiuni sinodale și încă în timp destul de scurt față de importanța și importanța obiectelor de ordine zilei, ceea ce după Dumnezeu este a se mulțumi deoparte muncii asidue a comisiunilor, care în obiectele avizate la competența lor și-au făcut referadele și ni-au prezentat propuneri clare și motivate, iar de altă parte este a se mulțumi participării D-voastră, domnilor deputați, la toate ședințele mai regulate ca și ori-când altă dată.

Celce va citi concluziile noastre din această sesiune și special cele referitoare la indemnizarea dată Consistorului nostru din Arad, de a investi din fondurile diecezane sumele necesare la terminarea și ajustarea școlii noastre diecezane civile de fete din Arad și la augmentarea internatului nostru de băieți din Beiuș, cel ce-și va mai da seamă, că propunerile făcute în aceste afaceri s'au primit nu numai fără nici o contradicție, ci din contră cu o însuflețire rară, acela va înțelege, că momentul etic, care caracterizează acum și va caracteriza în viitor activitatea noastră sinodală, a fost speciala îngrijire de cultură morală-religioasă a fiilor și ficilor clerului și poporului, pe care îl reprezentăm în acest sinod, și ele sunt și vor rămânea totodată și mărturia vie despre buna înțelegere, de care am fost conduși în consultațiile noastre.

Ajuns la acest punct, mulțumesc înainte de toate îndurătorului Dumnezeu, care m'a învrednicit a plini primul deceniu și a intra cu pace în deceniul al doilea de arhipăstorie, și spre a-mi putea plini chemarea apostoliei și în viitoriu spre mărirea numelui său cel sfânt, îl rog și acum, ca și la începutul arhipăstoriei mele cu cuvintele psalmistului: „Fă Doamne cu mine semn spre bine”. (Ps. 85. v. 17).

Mulțumindu-vă și D-voastră tuturor pentru binevoitorul sprigin, ce mi-ați dat, Vă rog cu dragoste să mă spriginiți și în viitor, ca astfel prin conlucrare armonioasă să putem promova interesele sfintei biserici, ai cărei fii și reprezentanți legali suntem și prin aceasta să ne facem vrednici și în viitor de încrederea alegătorilor noștri.

Și acum implorând darul și binecuvântarea cerească asupra noastră și asupra concluziilor noastre, Vă poftesc din inimă reîntoarcere cu sănătate la căminul familiar, zile de viață pacifice și revedere norocoasă și cu bine la anul ce vine, — declar sesiunea ordinară a sinodului nostru eparhial pentru anul 1913 de încheiată“.

La acestea cuvinte ale P. S. Sale răspunde deputatul sinodal Emanuil Ungurean, care în numele sinodului exprimă mulțumită P. S. Sale pentru conducerea înțeleaptă a ședințelor și a pertractărilor acestui sinod și relevând deosebit faptul, că acum s'au împlinit 10 ani, de când P. S. Sa poartă cămașa eparhiei Aradului, constată, că în acest interval P. S. Sa a dezvoltat zăl cu adevărat apostolic și neobosită râvnă în conducerea și promovarea afacerilor diecezane astfel, că sub conducerea P. S. Sale acestea afaceri au ajuns în stare înfloritoare. Tocmai de aceea dă expresiune dorinței sinodului și a tuturor eparhiaților, ca P. S. Sa să ajungă cu ajutorul lui Dumnezeu a serba încă multe jubilee, ca cel de acum, în deplină sănătate și putere, urându-i astfel mulți ani de viață cu bine spre a-și putea plini și pe viitor tot cu acel zăl chemarea apostoliei spre mărirea lui Dumnezeu și spre binele și prosperarea sfintei noastre biserici și a instituțiilor ei.

— „Impreună cu Domniile Voastre“ — răspunde P. S. Sa Domnul Episcop.

Cu acestea cuvântări întimpinate de urările călduroase ale membrilor prezenți, actuala sesiune sinodală s'a încheiat și atât prezidiul cât și deputații se îndepărtează din sala ședințelor.

Iuliu Bodea,
notar sinodal.

Protocolul de față s'a cetit și autenticat de comisiunea sinodală autenticătoare, exmisă sub Nr. 92 din această ședință.

Arad, la 29 aprilie (12 maiu) 1913.

Joan J. Papp,

Episcop-președinte.

Vasilie Goldiș

protonotar sinodal

Vasilie Beleş,

Petru Truța,

George Popopiciu,

Dr. Iustin Marșieu,

Demetriu Muscan,

Dr. Cornel Iancu.

Concurse.

Conform ordinului consistorial dela 7/20 martie 1913 Nr. 1101/913 se escrie concurs pentru deplinirea parohiei a III-a din **Pecica-română** cu termen de **30 zile** dela publicarea primă în organul oficios „Biserica și Școala“.

Beneficiul împreunat cu aceasta parohie este următorul:

1. Una sesiune parohială, pământ arător, cu aparținentele ei: a) una grădină numită trifoiște de sub vii; — b) una grădină de legume numită prund.

2. Birul preoțesc, răscumpărat în 600 cor., ce se va solvi anticipative din cassa sfintei biserici în 4 rate egale.

3. Stolele legale.

4. Competințele lăsământare dela parastasele fundațiilor bisericești.

4. Intregirea dotațiunei dela stat de după cum se va asemna.

Preotul ales va avea să se îngrijească de locuință pentru sine, va suportă toate dările publice după întreg venitul beneficiat, va deplini toate funcțiunile ce cad în competența sa și va catehiză la școalele confesionale fără nici o altă remunerațiune.

Veneratul Consistor prin ordinul său de dtto 7/20 decembrie 1912 Nr. 7154/912 nu admite deocamdată nici o schimbare în starea actuală a parohiilor, până când se va îndeplini și parohia vacantă de acolo, când apoi se va face o împărțire definită cu consenzul tuturor preoților interesați în afacere.

Parohia fiind de **clasa I-mă**, dela recurenți să reoere să aibă VIII clase medii și maturitate, precum și examen de cvalificațiune preoțească cu calculul distins; — având recursese adresate comitetului parohial din Pecica-română să le înainteze oficiului protopopesc în Arad.

Reflectanții sunt datorți să se prezinte în una din dumineci sau sf. sărbători în sf. biserică din Pecica-română cu observarea §-ului 33 din Reg. pentru parohii — pentru a-și arătă desteritatea în celea rituale și oratorie.

Pecica-română, din ședința comitetului parohial ținută la 4/17 aprilie 1913.

Arcadie Ponta Mărghitan,
preș. com. par.

Efrem Hedeșun,
not. com. par.

În conțelegere cu: *Vasilie Beleş*, protopop.

—□—

1—3

În urma autorizării Ven. Consistor diecezan de sub nr. 1976/1913 pentru îndeplinirea postului de ca-

pelan permanent, post sistemizat pe lângă parohul-ppresbiter din **Mariaradna**, prin aceasta să publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Venitele acestui post sunt: a) jumătate din întreg venitul parohial; b) cvota din întregirea pentru capelani; c) onorarul preliminar pentru prevederea agendelor scripturistice ale cancelariei ppresbiterale; d) onorarul pentru catehizarea la școalele străine din loc.

Dela recurenți să cere cvalificațiune de clasa primă; în lipsa acestora să admit și recurenți cu cvalificațiune de clasa a doua.

Alesul va avea să provadă toate agendele parohiale și cele scripturistice ale cancelariei ppresbiterale; să catehizeze elevii școalei confesionale și pe cei gr. or. rom. ai școalelor străine din loc.

Reflectanții să-și trimită recursese lor ajustațe cu documentele prescise și adresate comitetului parohial din Mariaradna, la oficiul ppresbiterat tot de acolo, iar dâșii să se prezinte în vre-o duminică ori sărbătoare în sfta biserică din loc spre a se arătă poporului.

Din ședința comitetului parohial, ținută în 5/18 maiu, 1913.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Procopiu Givulescu* protopresbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător-cantor la școala confesională gr. or. rom. din **Corbești** (Maroshollód) cottul Aradului, protopresbiteratul Mariaradna să escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Emolumentele anuale sunt: 1. bani gata 280 cor.; 2. pentru conferințe 10 cor.; 3. pentru rescumpărarea fânului 48 cor.; 4. pentru încălzirea salei de învățământ 3 stângeni de lemne; 5. în bucate: 6 șinici grâu și 6 șinici cucuruz; 6. cvartir liber cu intravilanul școalei; 7. 9 stângeni de lemne din care se va încălzi și sala de învățământ.

Intregirea salarului fundamental și cvinevenalele se vor cere dela stat conform art. XXVII din 1907.

Dările publice după beneficiu și grădină cad în sarcina alesului. De curățirea salei de învățământ să va îngriji comuna bisericească, iar curățirea locuinței învățătoresți cade în sarcina alesului.

Alesul e obligat să presteie serviciile cantorale în și afară de biserică, să conducă strana, să instrueze elevii în cântările bisericești (răspunsurile liturgice) fără alta remunerație.

Doritorii de a ocupă aceasta stațiune, sunt avizați, ca recursese lor adjustate cu documentele legale și adresate comitetului parohial din Corbești (Maroshollód) să le suștearnă până la terminul sus indicat Prea Onoratului Oficiu protopopesc gr. or. rom. în Mariaradna, având a se prezentă în sfânta biserică gr. or. rom. din loc spre a-și arătă desteritatea în tipicul și cântările bisericești.

Corbești, din ședința comitetului parohial gr. or. rom. ținută la 10/23 martie 1913

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Procopiu Givulescu* protopresbiter inspector de școale.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea stațiunei învățătoresți dela școala confesională gr. or. română din comuna **Petriș** (Marospetres) protopresbiteratul M. Radna, prin aceasta se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: a) în bani gata 700 cor.; b) în relutul lemnului 80 coroane; c) dela înmormântări unde va fi poftit cu liturgie 3 cor., fără liturgie 2 coroane; d) din cantorat 10 cor.; e) locuință cu 2 încăperi, cu lină, cameră victuală, staul pentru vite și grădină pentru legumi; f) pentru scripturistica 10 cor.; g) pentru conferința învățătoarească 20 cor. Cererea pentru întregirea salariului s'a înaintat la vremea sa înaltului guvern.

Dela recurenți să cer următoarele documente: 1. Estras de botez. 2. Testimoniu de calificare. 3. Declarație de când își formează pretenziune la cvincenal. Alesul va avea să-și ocupe postul îndată ce va fi întărit din partea Ven. Consistor.

Se notifică, că contribuțiunea după grădină și beneficiul învățătoresc are ale solvi uzufructuarul; iar despre încălzirea salei de învățământ și lemnele trebuincioase se va îngriji comuna bisericească, precum și despre văruierea salei de învățământ și a edificiului pe din afară, iar de locuința învățătorului se va griji respectivul.

Alegândul învățător va avea să instrueze elevii în cântările rituale, a prevedea strana în biserică, a conduce socoțile fără altă remunerație.

Recurenții cari vor dovedi capabilitatea de a conduce corul vor fi preferiți. Ori cine va fi ales, nu poate conta la remunerație pentru conducerea corului, și cea votată provizor cu ziua alegerii încetează.

Recurenții au să susțină Prea On. oficiu protopresbiterial în M. Radna recursurile lor, iar în timpul legal a se prezenta în sfta biserică din loc spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Din ședința comitetului parohial ținută la 16/29 aprilie 1913.

Iosif Cimponeriu
președinte.

Partenie Mirza
notar.

În conțelegere cu: *Procopiu Givulescu* protopresbiter.
—□— 2—3

Licitațiune minuendă.

În conformitate cu proiectul de spese aprobat din partea Venerabilului Consistor diecezan ddo 28 dec. v. 1907. Nr. 7769/907, se publică licitațiune minuendă pentru renovarea sfintei biserici din parohia **Fibiș** cu termen pe **21 maiu v. a. c.** la 2 ore p. m.

Prețul de exclamare 954 cor. 50 fil.

Preliminarul de spese și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere lucrările aceluia reflectant, în care va avea mai multă încredere.

Fibiș din ședința comitetului parohial ținută la 12/25 maiu 1913.

Gheorghe Todan,
paroh-președinte.

—□—

1 - 1

În temeiul ordinului Ven. Consistor diecezan român ortodox din Arad Nr. 1985/913 se publică licitațiune minuendă pentru darea în întreprindere a lucrărilor de renovare a sfintei biserici și îngrădirea intravilanului dela biserică din **Capolnaș** cu gard de grilaj, care se va ține în școala confesională din Capolnaș în **26 maiu** (8 iunie) 1913 la 10 ore a. m.

1. Prețul de exclamare pentru renovarea bisericii este 11.810 coroane și 88 fileri; iar pentru îngrădire 3352 coroane și 62 fileri.

2. Reflectanții au să depună înainte de începearea licitațiunii în bani gata, ori în hârtii de valoare acceptabile 10% din prețul de strigare.

3. Planul și preliminarul precum și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial.

4. Pentru participare la licitațiune sau pentru vederea celor de sub punctul 3 reflectanții nu pot să și formeze nici un drept de diurnă și spese de călătorie.

5. Comitetul își rezervă dreptul de a da în întreprindere lucrările aceluia reflectant în care va avea mai multă încredere — fără privire la rezultatul licitațiunii.

Capolnaș din ședința comitetului parohial ținută la 5/18 maiu 1913.

Ioan Micu
v. preș. com. par.

Antoniu Moldovan
not. com. par

—□—

2—3

TELEFON Nr. 188.

TELEFON Nr. 188.

RUBINSTEIN MÓR

SPEDITOR

TRANSPORTAJ CU AUTOMOBILE

Întreprinde tot felul de transportări, împachetări și vămuri. **Strămută** pe lângă rezponzabilitate, cu căruțele pt. transportul mobilelor de 6, 7, 8 și 9 metri, cari sunt scutite de viermi (stelnițe), și tapetate după sistemul francez, — în ori care parte a țării. Depozitul de ape minerale al domeniului contelui Schönborn Buchheim Frigyes. Magazin stabil și umplere proaspătă a apelor minerale Szolyvai, Pannonia, Polenai și Luhi Erzsébet. Tot aici se capătă renumita apă „Málnási Borviz“ în sticle de 1 litru, care o transportă și la locuință, prin schimbul sticlei, sticla a 20 fil. Revanzătorii capătă rabat. Diferite mobile folosite, dar în stare bună, rămase îndărăt dela transportări și strămutări, se vând pe lângă prețuri excepționale ieftine. Casse de fier nouă sau folosite se află de vânzare pe lângă prețuri moderate. 10

ARAD, STRADA WEITZER JÁNOS. ♦ PALATUL MINORITILOR.

Anunț.

Zidindu-se în Timișoara-Fabric biserică nouă românească, cea veche așa cum se află este de vânzare.

Uși, ferestri, țigle, coperișul (lemnăria coperișului) țiglele de pe turn ș. a.

Toate în stare bună sunt de vânzare.

Informații mai de aproape da

Iosif Ecker, jun.

antreprietor de zidiri, Timișoara, Hatyu ut. 23.

Librăria Diecezană

Arad, Strada Deák Ferencz N-rul 35

Mare depozit în ornate recvizite bisericesti și anume:

Ornate (odăjdii) în cele mai variate execuțiuni după ritul bisericei ort. române dela . . .	50—1000 cor.
Potire de aur, argint, bronz aurit, sau argintat dela	36— 200 cor.
Potire de sticlă	10 cor.
Cruci pentru altare, pentru funcțiuni, din tot soiul de metal și lemn dela	4— 100 cor.
Cădelnițe de bronz și argint dela	20— 100 cor.
Candele de argint dela	6— 100 cor.
Disc cu stea de bronz și aur, dela	15— 50 cor.
Litier argint chișă	130 cor.
Cutie pentru mir și pentru cuminecătura celor bolnavi, din argint, cu prețul de	34 cor.
Icoane pictate pe pânză în diferite colori și mărimi, dela	8— 100 cor.
Prăznicare pe lemn ori tinichea	9 cor.
Evanghelie cu litere latine și cirile legată mai simplu dela 24—40 cor., în legătură catifea	100— 130 cor.
Apostol, Octoichul cel mare, Ceaslov, Cazania, Mineile pe 12 luni, Molitvelnic cu litere latine sau cirile și cu toate celelalte necesare bisericilor noastre.	

◆ La dorință servim la moment cu informațiuni și deslușiri mai detaliate. ◆

Serviciu prompt. ≡ Prețuri moderate. ≡ Nr. telefonului 266.